

Grégoire Een goed beroep, dat is ook niet mis. Je kan ze beter een beroep bezorgen dan ze zien ploeteren in hun studies.

Stem van de toespraak ... dames en heren, ik zal hiermee eindigen. De oorlog is reeds drie jaar voorbij. Het spook van de verschrikking is achteruitgedreind; maar weldra deinden ook de grauwe vleugels van de sociale onrechtvaardigheid achteruit. Een nieuwe generatie dient zich aan. Daar zit zij, voor ons. U mag ze toejuichen. (*Applaus.*)

Lydie Jonathan aardt naar zijn vader. Daar valt niets tegen in te brengen. U had een knappe kop. Had men u naar school kunnen sturen.

Grégoire Wat voorbij is is voorbij.

Lydie Als het erop aankomt een mooie brief te schrijven, bent u de man. En wat de spelling betreft, moeten er velen het tegen u afleggen.

Stem van de toespraak Kinderen, wij zijn trots op jullie. Morgen zullen echte democratische structuren ingesteld worden...

Grégoire Wat de kinderen nodig hebben is een knappe kop. Je hebt het of je hebt het niet.

Lydie Je wordt ermee geboren. Uit een steen pers je geen olie. (*Oorverdovend applaus.*)

Grégoire De toespraak is afgelopen. (*Men hoort de Brabançonne. Grégoire en Lydie staan recht.*)

Grégoire Maar als ze dan al een knappe kop hebben, moet je ze hard aanpakken. Jonathan zit daar, achter die deur. Hij is geslaagd. Hij heeft het mij tenminste gezegd. Maar hoe vaak heb ik dit van zijn moeder niet moeten aanhoren: "Grégoire, je bent te hard met de kleine."

Lydie Dat is waar. Op zekere dag was Jonathan ongehoorzaam geweest. U had hem in de hoek gezet, op zijn knieën, op een kachelpoek, een dikke klomp in elke hand. Met pijn in het hart moest ik bekennen dat u gelijk had: karakter. Dat is wat mijn man te kort had.

Grégoire U hebt het begrepen, Lydie. (*Einde van de Brabançonne. Grégoire en Lydie gaan terug zitten.*)

Een stem (*Door de micro, achter de deur.*) Nu gaan we beginnen met de afroeping van de uitslagen. (*Grégoire reikt Lydie een papieren zak aan.*)

Grégoire Eet, Lydie, Jonathan en zijn moeder hebben al hun deel gehad.

Lydie Neen, ik heb er reeds een gekregen. 's Morgens heb ik geen zin.

Grégoire Maakt u zich maar geen zorgen om uw zoon. Hij zal zich wel uit de slag trekken in het leven. Misschien zelfs beter dan de mijne. Eet.

Lydie Hij zal altijd maar een arbeider blijven. (*Applaus. Lydie gaat een blik werpen via de deur die op een kiertje staat en komt terug tot bij Grégoire.*)

Lydie Hij heeft nogal wat prijzen weggekaapt, die jongen.

Grégoire Eet dan toch. Wat overblijft is toch verloren.

Lydie (*Al kauwend.*) Ze zijn lekker.

Grégoire Het zijn de beste gebakjes van de stad. Ik en snoepgoed... In elk geval, Jonathan, de punten die hij behaald heeft, die heeft hij op zijn eentje verdiend. (*Slaat met de hand op tafel.*) Op zijn eentje!

Lydie Bent u ongerust, Grégoire?

Grégoire Neen, ik heb er goede hoop op. Maar je weet toch nooit.

Lydie (*Wijzend naar de zak.*) Wat doe ik met het laatste gebakje?

Grégoire Laat het maar liggen. Is er hier geen vuilnisbak? (*Staat op, zoekt een vuilnisbak, gaat terug zitten.*) We zullen toch de hele stad niet afzweilen met die zak. Voor wie zouden ze ons aanzien? (*Ze lachen.*)

Lydie (*Luisterend.*) Jonathans klas is aan de beurt. (*Applaus. Lydie gaat bij de deur staan. Maakt een ontkennend gebaar in de richting van Grégoire.*)

Grégoire Hij is het niet, dat is zeker. Eerste! We

zouden te veel boffen. (*De afroeping gaat verder.*)

Grégoire Hij is alvast niet bij de eerste drie.

Lydie (*Begrijpend. Komt bij hem.*) Hier is het moeilijker dan in het dorp.

Grégoire Een lamzak.

Lydie Wat zegt u?

Grégoire Spijtig dat Jonathan er nogal zijn broek aan vaagt. Hij is niet geslaagd in wiskunde. Dat staat vast. Ah! De stiekemer!

Lydie Ik ga eens zien. (*Zij keert terug naar de glazen deur.*)

Grégoire In ieder geval, de punten die hij behaald heeft, die heeft hij op zijn eentje verdiend. (*Het applaus wordt spaarzamer.*)

Grégoire Zijn leraar wiskunde is een gek. Ik zal hem mijn zeg zeggen als hij buitenkomt. Trappen in het ijle, dat hoeft voor mij niet.

Lydie Hij is het, Jonathan! (*Men hoort iemand heel hard applaudisseren in de zaal.*)

Lydie 70,4 %. Hij is zevende. (*Komt terug aan tafel zitten.*) Prachtig, Grégoire, uitstekend!

Laten we rechtstaan. Het zal weldra pauze zijn. (*Het publiek komt buiten: ouders, leerlingen, leraars. Jonathan draagt drie boeken. Samen met zijn moeder komt hij naar Grégoire en Lydie toe.*)

Notarisvrouw Daar komt je kleine beschermeling.

Graaf Hij heeft goed zijn best gedaan.

Notarisvrouw Uw lessen hebben vruchten afgeworpen. (*Ze gaan voorbij. Jonathan verlaat zijn groep, voegt zich bij één van zijn leraars die hem gelukwens.*)

Leraar Goed, goed, Jonathan.

Jonathan Daar zijn mijn ouders.

Leraar Uitstekend. Ik heb hen nog nooit gezien. (*Jonathan wenkt zijn ouders om tot bij de leraar te komen.*)

Alice Hij had beter gekund, nietwaar, mijnheer?

Leraar Dat kan altijd, mevrouw, men kan altijd beter, maar zo is het ook al goed.

Lydie Volgende keer beter.

Leraar Precies. (*Licht.*) Je ondergeschikte zinnen wat bijwerken, nietwaar, Jonathan? (*Knijpt hem in de wang.*)

Alice We zeggen het hem altijd. Het is een speelvogel. Zo'n bende, dat moet niet gelachen zijn!

Leraar Dat hoort bij hun leeftijd, mevrouw.

Lydie De jeugd van tegenwoordig.

Grégoire Denkt u dat hij aanleg heeft, mijnheer?

Leraar Dat denk ik wel, ja, ... het mooiste bewijs. Een ogenblikje, excuseer. (*Hij verwijderd zich, groot andere ouders.*)

(*Heen-en-weergeloopt. Geluiden van een koor dat zich klaarmaakt voor een optreden. Piano. Jonathan botst op zijn leraar.*)

Leraar Wat doet uw vader?

Jonathan Diensthooft. Op een kantoor.

Leraar Zo... (*Belgerinkel. Jonathan spoedt zich naar de zaal.*)

Grégoire Waar gaat hij naartoe?

Alice Het koor is nu aan de beurt. (*Zij gaat op haar beurt binnen.*) (*Iedereen gaat binnen. Stilte. Jonathan begint te zingen.*)

Lydie (*Tot Grégoire.*) Komt u niet? Laten we naar uw Jonathan gaan luisteren. (*Lydie gaat binnen. Grégoire blijft alleen achter.*)

DOEK

ZESDE TAFEREEL

Zondagnamiddag. Grégoire en Ulysse spelen met de kaarten. Jonathan praat met een jongedame, leunend op zijn fiets.

Ulysse Hij is man geworden.

Grégoire Daaraan merk je dat je ouder wordt.

Ulysse Zijn en geweest zijn. Dat gaat niet.

Grégoire Toen Jonathan zeventien werd heb ik hem bij mij geroepen. Ik heb hem gezegd:

"Jonathan, ga zitten. Je bent zeventien geworden. Nu ben je een jongeman: je mag uitgaan, dansen." Tot dan was hij nooit uitgeweest; hij kreeg twintig frank 's zondags om naar de bioscoop te gaan en om een ijsje te kopen. "Hier heb je wat geld. Je mag roken, al raad ik het je niet aan. Op je weg ga je vrouwen ontmoeten. Jawel."

Ulysse Het heeft geen zin hun de waarheid te verbergen.

Grégoire Men moet hun het leven uitleggen. "Je doet wat je wil. Ik zal je niet achternalopen. Maar let op: kom niet terug met een kleine op de arm."

Ulysse Goed gesproken, Grégoire. (*Ze spelen verder.*)

Ulysse U hebt hem een mooie fiets gekocht.

Grégoire Ik had hem altijd gezegd: "Jonathan, als je ooit je humaniora uitdoet krijg je je fiets." Hij is geslaagd. Belofte maakt schuld. Ik heb de mijne gekregen op mijn vierentwintigste.

(*Eugène komt binnen, de zoon van Ulysse, slordig, nogal aangeschoten.*)

Eugène Hij hoeft slechts nog mee te doen aan de Ronde van Frankrijk. (*Grégoire en Ulysse kijken ontzet. Eugène gaat naar Jonathan toe.*)

Ulysse Hij heeft weer eens gedronken. Heb dan eens kinderen.

Eugène Ik heb ook een mooie fiets gekregen. Sedertdien peddel ik. Van de bank naar huis, en van thuis naar de bank. Met versnellingen.

Kruip daar niet op, Jonathan! Het is een rot geschenk. Dat ze van wielrennen houden, dat is hun zaak. Daar worden ze trouwens niet slimmer van. En de kapitalisten zitten de hele maand juni op rozen.

Ulysse Sinds hij werkt heeft hij een honds karakter.

Eugène (*Tot Jonathan.*) Je gaat ook werken naar het schijnt? We zouden samen kunnen peddelen niet? Ga liggen en beweeg niet meer.

(*Schreeuwend:*) Je moet naar de universiteit!

Ulysse Bemoel u met uw eigen zaken.

Grégoire Het staat nog niet vast dat hij niet zal gaan.

Eugène Goed gesproken, Grégoire. U bent een verstandig mens. Dat kan niet van iedereen gezegd worden.

Grégoire (*Rechtsstaand.*) Niet in mijn bijzijn, Eugène.

Alice (*Komt te voorschijn.*) Een beetje respect voor uw vader!

Eugène Deze morgen heb ik een vroegere schoolkameraad ontmoet. Hij is tenminste aan de universiteit. Al drie jaar. Ik kijk hem aan. Ik dacht dat hij mij zou aanspreken. Hij is langs mij heengelopen zonder te stoppen. Een meewarig glimlachje, ja. De smeerlap! Hoe vaak heb ik hem op het lyceum mijn Latijnse vertalingen niet doorgespeeld.

Ulysse Ga daar maar niet prat op. Ten slotte bent u langs het achterpoortje buitengegaan.

Eugène Het achterpoortje... Je gaat buiten, dat is alles. Ik ben niet op handen en voeten buitengekropen.

Ulysse Was u maar met opgeheven hoofd buitengegaan. In plaats van uw tijd te verprutsen met naar muziek te luisteren, met in een trompet te blazen.

Eugène Meneer houdt niet van jazz.

Alice Uw vader heeft u dan toch een mooi diploma in de handen gestopt. U zal tenminste niet naar de fabriek moeten gaan.

Eugène Jonathan, je moet viool leren. We vinden wel een stel zielepoten van ons slag om een kwartet te vormen, al was het maar om sommigen te verstrooien en zelf rond te komen. Mijn sergeant-majoor was slimmer in zijn pink (*tot zijn vader*) dan u in uw hele lijf. Hij heeft mijn hand gelezen en hij heeft mij gezegd:

"Eugène, je bent een genie. Met zo'n handen ga je het ver schoppen." Arme drommel. Ik had